Dizde kalan çocukluk izi!

Öteki Ebu Cehil

Hz. Muhammed ile ilk sürtüşmeleri aslında çocukluk yıllarına dayanmaktaydı. Abdullah ibn Cud'ân'ın misafirperverliğiyle ünlü ziyafet sofrasında, henüz çocukken iki küçük beden yan yana sıkışmış, itişmişti. Hz. Peygamber onu hafifçe itmiş, Amr düşmüş, dizi yaralanmıştı. O iz hiç geçmedi. Yıllar sonra, Hz. Peygamber ashabına Bedir'de buyuracaktı: "Onu tanıyamazsanız, dizindeki ize bakın." Savaş bitti; çocukluğun o küçük yarası, tarihin büyük savaşında son tanıklığını yaptı.

SEBAHATTİN ÇELEBİ

Bir siyasi figür düşünün ki; bütün zamanların en zalimi olarak anılsın ve kendisinden sonra gelecek zalimlerle kıyaslansın.

Ebu Cehil işte böyle bir figürdü. Düşmanlıkta sınır tanımazdı ama *"Ben Ebu Cehil kadınlara ve çocuklara dokundu"* dedirtmem diyecek kadar da bir *"ahlak"* portresi çiziyordu. Ancak onun dokunmadığı kişiler sadece, özgür insanlardı.

Kölelere hiçbir şekilde merhamet etmeyecekti.

Mekke'nin güneşi en şiddetli yandığı saatlerde, Kâbe'nin gölgesinde oturanlar arasında onu mutlaka arardınız. Orada bulurdunuz; öne çıkmak için değil, tam tersine her şeyi izlemek, ölçmek ve hesaplamak için otururdu. Adı Amr ibn Hişâm'dı; ama tarihe geçen adı başkaydı. Karşıtları, hakikati bildiği hâlde inat ettiği için ona *"Ebu Cehil"* demişti. Kabilesi ise zekâsına duyduğu hayranlıkla onu *"Ebu'l-Hakem"*, yani *"Hikmetin Babası"* diye anmıştı. Bu iki isim arasındaki uçurum, bir insanın bütün trajedisini taşıyordu.

O, İslam tarihinin en karmaşık figürlerinden biriydi. Basit bir kötü adam değildi; çünkü basit kötü adamlar bu kadar derin bir iz bırakmazdı.

Biliyordu.

İşte her şeyi farklı kılan da buydu.

Soyunun ağırlığı onu özgür bırakmadı; ama o da özgür olmayı seçmedi.

Mahzûmoğulları'nın en köklü dalından geliyordu. Babası Hişâm ibn Muğîre, Mekke'nin saygın önderlerinden biriydi; adı Ficâr Savaşı'na kadar uzanıyordu. Ficâr Savaşı, İslamiyet'ten önceki Arap toplumlarında savaşmanın haram olduğu aylarda yapılan çatışmalardı. Arap kabileleri arasında savaşmanın haram olarak nitelendirildiği bu aylar, Mekke, Medine ve Taif'e göre Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep ayı idi.

Bu uygulamanın ne zamandan beri var olduğu kesin olarak bilinmiyordu. Haram ayları kabileden kabileye küçük farklarla değişmekteydi.

Anne tarafından soyu Kureyş aristokrasisine kök salmıştı. Bu soy, küçük Amr'a her şeyden önce bir gerçeği öğretmişti: Hâşimoğulları ile Mahzûmoğulları arasındaki yarış hiçbir zaman bitmeyecekti.

Tarihçiler doğum tarihini yaklaşık M. 570 olarak verir; yani Hz. Peygamber ile neredeyse aynı kuşaktandı; aynı Mekke'nin, aynı sofraların çocuğuydu. Abdullah ibn Cud'ân'ın misafirperverliğiyle ünlü ziyafet sofrasında, henüz çocukken iki küçük beden yan yana sıkışmış, itişmişti. Hz. Peygamber onu hafifçe itmiş, Amr düşmüş, dizi yaralanmıştı. O iz hiç geçmedi. Yıllar sonra, Bedir'in toz ve toprak kokusu içinde Hz. Peygamber ashabından o yarayı aramalarını isteyecekti. Bir çocukluk izi, iki hayatın tuhaf kesişmesinin son tanığı olarak kaldı.

Dâru'n-Nedve'nin kapısı ona herkesten erken açıldı; çünkü Kureyş onun zekâsına ihtiyaç duyuyordu.

Mekke'nin en üst karar organı olan Dâru'n-Nedve'ye katılabilmek için kırk yaşını doldurmak gerekirdi. Ebu Cehil, bu kurala istisna tanınan sayılı isimlerden biri oldu; rivayetlere göre henüz yirmi beş ya da otuz yaşlarındayken bu meclise alındı. Bunun tek bir nedeni vardı: Analiz yeteneği. Kureyş'in en karmaşık siyasi anlarında en isabetli teşhisi koyan, tek bir cümleyle toplantının seyrini değiştiren, hesaplayan adamdı.

Bu zekâ, en açık biçimde hicret gecesinin planlanmasında kendini gösterdi. Kureyş, Hz. Peygamber'i nasıl bertaraf edeceğini tartışırken farklı öneriler arasında Ebu Cehil'in planı öne çıktı: Her kabileden bir genç seçilecek, hepsi

Çağrı filminde Ebu Cehil'i başarılı bir şekilde İngiliz oyunca Martin Benson (10. August 1918 in London; † 28. Februar 2010 in Markyate, Hertfordshire, England in Buckinghamshire) canlandırmıştı*